

Column **André Nijhof** en **Jan Buining**

WIJ ZIJN ONS VOEDSEL

Bestuurders en toezichthouders hebben een dubbele rol in transities. Allereerst, de verantwoordelijkheid om nieuwe wegen in te slaan. Dat is al lastig, maar niet (meer) voldoende. Met die verantwoordelijkheid komt namelijk nog een tweede rol: het durven loslaten van wat niet langer past in een duurzame toekomst. Dat vereist visie, moed en daadkrachtig leiderschap van het bestuur van organisaties. Ter illustratie, de wat ons betreft noodzakelijke transitie van ons voedselsysteem.

In de duizenden jaren evolutie van de mens en zijn voorgangers, hebben we gevarieerde en onbewerkte grondstoffen gebruikt als voeding. In de laatste decennia is het industrieel raffineren tot bewerkte voeding (denk aan snacks, witte pasta, tussendoortjes en wit brood) razend populair geworden. Onderzoek wijst al langer uit dat er een causale relatie bestaat tussen leefstijl – met voedselconsumptie als belangrijkste component – en een steeds langere lijst van chronische ziekten (inclusief overgewicht, diabetes type 2, hart- en vaatziekten en dementie). De gezonde keuze zou meer onbewerkte voeding zijn, maar de realiteit is dat het aandeel bewerkte voeding nog steeds toeneemt (uitgedrukt in aandeel calorieën wel 60 procent van onze dagelijkse voeding).

Het CBS rapport ‘(On)gezonde leefstijl 2022: opvattingen, motieven en gedragingen’ toont aan dat de consument ‘zich verleid voelt door het ongezonde aanbod’ en ‘zich ook vaak door groepsdruk verplicht voelt om mee te doen met het eten van ongezonde producten’. Het overweldigende aanbod van ongezond voedsel

blokkeert derhalve de vrije keuze van de consument.

Dit impliceert dat bestuurders van voedselproducenten en supermarkten zich niet kunnen verschuilen achter de consument. Met de huidige spelregels is het voedselsysteem gericht op lekker, goedkoop en makkelijk, met als middel de sterk bewerkte ingrediënten. Onverslaanbaar in termen van voorspelbare eigenschappen en sterke, zoete smaak. Onverteerbaar in termen van de reductie in aantal gezonde levensjaren.

Besturen in tijden van de voedseltransitie betekent het stimuleren van gezonder aanbod en het op termijn actief afbouwen van het huidige ‘normale’ aanbod. Als bestuurders en toezichthouders samen met overheden, bedrijfsleven, wetenschap en onderwijs de mouwen opstropen, kunnen zij lekker en goedkoop combineren met meer gezonde jaren en minder zorg.

Dit vereist veel van bestuurders. De ambities om de economie te verduurzamen stranden te vaak door gebrek aan kennis over transities. Kennis zoals een gemeenschappelijk beeld van de krachtenvelden, inspelen op de fasering van transities en oog voor de rollen van verschillende partijen. De echte verandering moet in de maatschappij plaatsvinden, waarbij bestuurders een cruciale rol vervullen. «



André Nijhof is professor Duurzaam Ondernemen en Stewardship aan Nyenrode Business Universiteit.



Jan Buining is ondernemer in domein voeding en preventie, oprichter TastyBasics en De LeefstijlStraat.